

Szerk. az olvasóhoz

Meddig lehet élni a globális természeti csapások és a szintén a világ minden porcikájában érezhető, de egyelőre még regionális háború fenyegettségben? Az egyre romló egzisztenciális életfeltételek meddig befolyásolják a kultúra folyamatosságát? Amelynek szimbóluma-médiума – a magyar nyelvben oly plasztikusan ebből az idiómából képződött (fő)név/fogalom – a folyóirat.

Mi magunk.

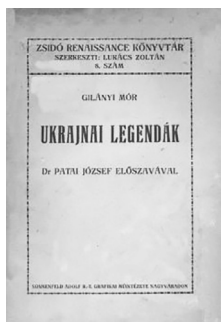
Nemcsak monotonná válik, de semmiképpen sem visz előre a folytonos ellehetetlenülésre mutogatás. Ki kell/illik zökkenni belőle – akkor is, ha nem vonhatjuk ki magunkat a hatása alól. Hogyan szabadítsuk föl magunkat a reménytelenség összenyomórító terhe alól? Ha tudnánk a választ, nemcsak a *Múlt és Jövő* olvasóival osztanánk meg a mindennapi túlélés „know how”-ját.

Egyre gyakrabban asszociáljuk a harmadik világháború lehetőségét – lassan közhelyes szajkózássá válik a rá hajazó összehasonlítás. Mi történt a második világháborút érlelő években, sőt: alatta, egészen addig, amíg a front nem ért Magyarországra? A kultúra – paradoxon? – virágzott. Sőt, a friss romokból, tömegsírokból is előbújva szintén azonnal szárba szökken. Mint önvédelmi fegyver működött, nem kevés hatékonysággal. „Ha meg kell halni, tegyük azt minél több kultúrával magunkat felszívva-szerelve.” (Heller Ágnes, a Zsidó Gimnázium harmadik osztályos tanulójának tapasztalata és levont következtetése.) S most?

Most más, globalizált Globuson élünk, amelynek, bevalljuk – szégyen? legitimációnk hiánya? –, nem értjük a nyelvét, dinamikáját. Vagy ez a világ nem ért bennünket, akik a *Múlt és Jövőt* csináljuk 1911 és 1988 óta. Igaz: a közeget, amely a második világháború előtt, alatt s után a klaszszikusnak definiált kultúra fedezéke mögé próbált bújni, annak nagy részét – a folyamat most érik be totálisan – elpusztította a holokaust, a kitelepítések és a máig zajló kivándorláshullámok.

Amíg lehet, az időben mélyebb gyökereinkbe kapaszkodunk – a reformkorba, nagy tudósaink teljesítményébe. S bármilyen ellentmondásos is: a holokaust történeteibe, mert ez is az azonoságunk része, mert Kertész Imrénk szerint csak a kultúrába emeléssel lehet detraumatizálni. Meglátjuk, hogy ez a kötelék „átvisze-e” a „túlso partra” (létezik még?).

Ezt a számunkat – a lapleadás közben találunk rá egy antikváriumban – Gilányi Mór (róla nem tudni többet) ukrainai haszid történeteivel szőjük át, amelyeket egy orosz hadifogolytáborban gyűjtött ukrán zsidó sorstársaitól, s 1918-ban jelent meg Patai József előszavával.

TARTALOMJEGYZÉK TABLE OF CONTENTS

- 2** Szilágyi Ákos: Versek
Poems by Ákos Szilágyi
- 4** Téri Sándor: Adalékok Tyroler József életművéhez
200 éve született a „szabadságharc rézmetszője” (tanulmány)
Sándor Téri: Reflections on the Oeuvre of József Tyroler, the “Engraver of the War of Independence”, was born 200 years ago (study)
- 22** Ujvári Hedvig: Vonzások és választások.
Goldziher Ignác, a magyar zsidó polgár (tanulmány)
Hedvig Ujvári: Elective Affinities.
Ignác Goldziher, a Hungarian Jewish Bourgeois (study)
- 34** Olosz Levente: Két világ közti kapocs. Az Új Kelet izraeli évei (1948–1960) (tanulmány) Levente Olosz: A Link Between Two Worlds The Israeli years of Új Kelet (1948–1960) (study)
- 48** Vasas Tamás: Versek
Poems by Tamás Vasas
- 51** Péntek Orsolya: Közelképek filmregénye
Könyvkritika Bikácsy Gergely Vad mecsek, 1944 című regényéről
Orsolya Péntek: A Cinematic Novel of Close-ups (review on the novel Vad Mecsek, 1944 by Gergely Bikácsy)
- 6** Bikácsy Gergely: Két Pécs – a tízezerből
Könyvkritika Péntek Orsolya Vénusz jegyében című regényéről
- 53** Gergely Bikácsy: Two Instances of Pécs – Out of Ten Thousand (review on the novel Vénusz jegyében by Orsolya Péntek)
- 56** Tatár Sándor: Versek
Poems by Sándor Tatár
- 58** Louise O. Vasvári: Családi mikrotörténetek és a 20. századi Magyarország társadalomtörténete: Biri mama deportálási emlékirata (1949) és a Sorsfordulók című Kieselbach-sorozat (tanulmány)
Louise O. Vasvári: Family Microhistories and the Social History of Twentieth-Century Hungary: Biri mama deportálási emlékirata [‘The Deportation Memoir of Mama Biri’] (1949) and the Kieselbach Series, Sorsfordulók [‘Turns of Fate’] (study)
- 83** Gerald Stern: Versek. Gyukics Gábor fordításai és bevezetése
Poems by Gerald Stern. Translated and prefaced by Gábor Gyukics
- 85** Veszprémy László Bernát: Egy „nagy szívű egész-zsidó”. Ecsetvonások Szabó Ödön (Jesurun Élijáhu) rabbi életrajzához (tanulmány)
László Bernát Veszprémy: A ‘Big-Hearted Wholesome Jew’ Detailing the Biography of Rabbi Ödön Szabó (Yeshurun Eliyahu) (study)
- 92** Szabó Ödön (Jesurun Élijáhu): Így éltük túl Isten segítségével a holokaustot (önéletrész)
Ödön Szabó (Yeshurun Eliyahu): This is How God Helped Us Survive the Holocaust (autobiography)
- 107** Vajda Mihály: A másik Pándi (esszé)
Mihály Vajda: The Other Pándi (essay)
- 111** Haklik Norbert: Délvidéki történetek
Könyvismertetés Dévavári Zoltán monográfiájáról és Đorđe Lebović önéletrészéről
Norbert Haklik: Stories from the Southern Territories
Book review on Zoltán Dévavári’s monograph and the autobiography of Đorđe Lebović
- 118** Huszár Ágnes: Olvasónapló
(Götz Aly, Jaci Byrne, Thomas Snégaroff, Bruck Edith és Szűcs Anna könyveiről)
Ágnes Huszár: Book Reviews
(On books by Götz Aly, Jaci Byrne, Thomas Snégaroff, Edith Bruck and Anna Szűcs)
- 125** Figyelő
Observer
Gilányi Mór: Ukrainai haszid történetek
3, 57, 109, 110, 128, hátsó borító
Mór Gilányi: Hasidic Stories from Ukraine

